

Nr 356

Av fru **Ekendahl m. fl.**, *angående förhöjt anslag för mödrahjälp.*

I årets petitaframställning har socialstyrelsen äskat ett till 11 miljoner kronor uppräknat anslag för mödrahjälp. Av statsverkspropositionen framgår emellertid att Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för mödrahjälpen under budgetåret 1957/58 anvisa samma belopp som under innevarande år eller 4,5 miljoner kronor. Departementschefen hänvisar i sin motivering till den av familjeberedningen föreslagna mödrahjälpsreformen. I avvaktan på beslut härom och med hänsyn till andra planerade näraliggande åtgärder inom familjepolitiken anses någon ändring av grunderna för mödrahjälpen icke böra vidtagas för närvarande.

Eftersom mödrahjälpen fortfarande skall bestå för obestämd tid och i varje fall under ytterligare ett helt budgetår, synes det angeläget att möjlighet ges att inom ramen för denna hjälpform ekonomiskt bistå behövande barnaföderskor på ett effektivt sätt.

Kritik av mödrahjälpen för alltför stor njugghet har under senare år blivit alltmer allmän. I barnavårdsnämnder och mödrahjälpsnämnder konstateras med olust hur den snäva behovsprövningen lägger hinder i vägen för hjälp i fall av uppenbart behov.

Socialstyrelsen har i olika sammanhang genom statistik och andra redogörelser klart dokumenterat behovet av att mödrahjälpens ursprungliga värde åtminstone till viss grad återställes. Hjälppformens reella värde har successivt försämrats under årens lopp. Den pågående penningvärdeförsämringen har icke för mödrahjälpens del kompensrats med förhöjda anslag, tvärtom har anslagsbeloppen efter hand reducerats. Andra hjälpformer såsom socialvård och folkpension har varit föremål för justering med hänsyn till penningvärdefall och följderna har blivit att mödrahjälpens värde minskats även i relation till dessa sociala förmåner.

När normerna för mödrahjälpen först utformades på 1940-talet, gick den översta gränsen för rätt till hjälp vid första barnsörden ungefärligen vid den genomsnittliga lantarbetarlönen, som då utgjorde cirka 3 000 kronor. Den översta gränsen för rätt till mödrahjälp vid första barnsörden utgör för närvarande 4 900 kronor i ortsgrupp 2, under det att lantarbetarlönen i genomsnitt uppgår till cirka 7 500 kronor. Att nu återställa det sambandet är otänkbart. Socialstyrelsen har i sitt justeringsförslag endast tagit sikte på att få fram en behovsprövning för mödrahjälpen, som åtminstone icke är strängare än beträffande andra närbesläktade sociala förmåner. De spärrende inkomstgränserna är nämligen satta så lågt, att den som uppbär lö-

pande socialhjälp icke kan erhålla maximal mödrahjälp. Ej heller kan mödrahjälp beviljas med nämnvärt belopp till en familj, som lever på den standard, som tillerkännes en folkpensionärs familj. Enligt nu gällande normaltaxor för socialhjälp skall för makar utan barn i ortsgrupp 5 utgå socialhjälp med lägst 4 020 kronor. Motsvarande skattepliktiga arbetsinkomst är cirka 4 400 kronor. Med hänsyn till nu gällande mödrahjälpnormer kan en familj med den inkomsten normalt få högst 200 kronor i mödrahjälp vid första barnet. Först när samma familjs årsinkomst sjunkit till den i dag orealistiska siffran 2 200 kronor kan maximal mödrahjälp utgå enligt normerna.

Den kraftiga reduceringen av mödrahjälpanslaget i samband med ikraftträdandet av moderskapsförsäkringen har framtvingat, att man vid behovsprövningen måste ta sådan hänsyn till ersättningen från sjukkassan, att för många kvinnor den nya moderskapshjälp icke inneburit någon förbättring.

I synnerhet gäller detta de ensamstående mödrarna. Moderskapshjälp innebär ju bl. a. att varje kvinna nu erhåller en grundpenning av 270 kronor vid barnsbörd mot tidigare högst 125 kronor. Denna förmån inverkar som regel ej på mödrahjälp. Förhöjningen av denna generella hjälp torde emellertid så gott som helt få betraktas som kompensation för penningvärdets fall.

Den för de förvärvsarbetande kvinnorna utgående tilläggspenningen skall däremot enligt mödrahjälpreglerna i normalfallen i sin helhet reducera utgående mödrahjälp. Visserligen är mestadels för de ensamstående sådana omständigheter för handen, att avvikelse från de generella avdragsreglerna kan göras. Men den påbudna restriktiviteten hindrar dock i många fall nämnderna att låta mödrahjälp utgå som ett behövligt komplement till försäkringsförmånerna. En ensamstående mor i exempelvis sjukpenningklass 8, som har att ensam klara alla utgifter för sin och barnets försörjning under barnsbördsledigheten med den ersättning som utgår från sjukkassan, är oftast uppenbart i behov av ytterligare hjälp till de direkta utgifterna i samband med barnsbörden, trots att hon i tilläggspenning uppbär sammanlagt 630 kronor. I de flesta fall måste kvinnan ha längre ledighet än de 3 månader då tilläggspenningen utgår. Hon är under sådana förhållanden i regel berättigad till socialhjälp under tjänstledigheten, men hon kan icke få mödrahjälp, om ej särskilda omständigheter föreligger såsom exempelvis onormalt höga hyreskostnader, sjukdom etc.

Undertecknade finner det angeläget, att en ändring åstadkommes i nuvarande förhållanden. Det kan knappast vara i linje med den aktuella familjepolitiken att låta mödrahjälp fungera med så begränsat anslag, att en hjälpsökande kvinna måste förvägras hjälp, trots att hon helt i överensstämmelse med 1 § mödrahjälpförordningen "i anledning av havandeskap

eller barnsbörd är i uppenbart behov av understöd”. Nu ter sig detta stadgande ofta som tomma ord. Det synes oss som en angelägen åtgärd att mödrahjälpförordningen, så länge den är i kraft, ges en reell innebörd till barnfamiljernas och de ensamstående mödrarnas fromma.

Med stöd av vad sålunda framhållits anhåller vi,

att riksdagen måtte för budgetåret 1957/58 anvisa ett till 11 miljoner kronor förhöjt anslag för mödrahjälp.

Stockholm den 26 januari 1957

Sigrid Ekendahl

Tyra Löfquist

Mary Holmqvist

Nr 357

Av herr **Ståhl**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till levnadskostnadsundersökning.

I bilaga 7 till statsverkspropositionen (femte huvudtiteln) har departementschefen (s. 23) hemställt att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till levnadskostnadsundersökning för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag å 450 000 kronor. Av redogörelsen under denna punkt — (7) 5 s. 16 ff — framgår emellertid icke, i vad mån det är avsett att undersökningen skall omfatta jämväl bostadsposten.

Någon allmän bostadsräkning har icke företagits sedan år 1945 och fjolårets riksdag avslag ett yrkande om en ny sådan undersökning. Av 1950 års bostadsräkning i Stockholm samt en av Stockholms stads statistiska kontor år 1955 utförd bostads- och resevaneundersökning framgår emellertid, att inom bostadsbeståndet i Stockholm under åren 1945—1950 inträtt åtskilliga förändringar bl. a. i fråga om boendetätheten. Dessa utredningar ger också vid handen att ganska betydande skiljaktigheter föreligger mellan inre staden och ytterområdena samt beträffande större och mindre lägenheter i inre och yttre staden. Att stora förändringar beträffande boendetätheten i tätorterna inträtt under denna tidsperiod är självklart med hänsyn till den stora nybyggnadsverksamheten under denna tid. Vilka dessa förändringar är, därom vet man emellertid ingenting.

För att erhålla underlag för en bedömning av förutsättningarna bl. a.